



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Commentarii Exegetici In Apocalypsim Ioannis Apostoli

Viegas, Brás

Parisiis, 1615

Christum iure optimo netzer, id est, florem, & Natzaræum, id est, floridum
appellari. Sectio XXIII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39261

Ex quo illud colligas licet, quantum Christus rationem veræ humilitatis habuerit: siquidem cum re ipsa oriturus esset ex Regia Davidis familia: noluit tamen eo nasci tempore, quo Regnum Iuda erat florentissimum sub Davide, ac Salomone felicissimis, potentissimisque Regibus, nec in sequentium Regum temporibus ante captiuitatem Babylonicam, cum adhuc Iudæorum res, ac principatus vigeat, sed ea ætate, qua vniuersa Regni Iudaici felicitas corruerat, Regnumque ipsum quasi truncus iacebat, nullusque regalis splendor in matre eminebat. Quæ humilitas adhuc magis elucet in eo, quod non dictum est: *Egredietur virga de radice David*, sed, *de radice Iesse*: quia enim Iesse pater David non Rex fuit, sed pastor: David autem ad Regiæ dignitatis fuit euectus fastigium: magnæ profecto humilitatis fuit, cum potuisset Davidem familiæ, & gentilitiæ nobilitatis caput, & principem nominare: voluisse tamen potius Iesse pastorem, nulloque regio splendore fulgentem auctorem generis censere. Atque hæc vniuersè de præsentis vaticinii literalis, ac germana explanatione dicta sint. Nunc vberioris doctrinæ causa nonnulla adnotabimus, quibus maior aliqua lux eidem afferri possit.

Christum iure optimo nētzer, id est, florem, & Natzaræum, id est, floridum appellari.

SECTIO XXIII.

HAtenus ostendimus Christum dictum fuisse Nazaræum, seu potius Nazaræum à נָזִיר, hoc est, à flore quemadmodum disertis verbis tradit superiori vaticinio Esaias. Diximus etiam idcirco germinationi floris ex virga ortum eius similem dici, quoniam ex Virgine prodiit, non solum seruata, sed pulchriori etiam effecta eius integritate: nunc quanto iure eiusmodi cognomen, appellationemque sibi vendicet, explanandum est. Vt igitur hinc ordiamur Christus ipse se florem appellat illis verbis Cant. 2. *Ego flos campi, & lilium conuallium*: quam enim dubium sit, num hæc verba sponso, an sponsæ tribui debeant, nec desint, qui ea ad sponfam potius referenda existiment, ut Greg. Nyssen. expositio trium Patrum apud Theod. & alij: nos tamen cum Theodor. D. Greg. D. Bern. Beda, & communiore sententia illa sponso tribuimus. Pro flore est Hebraicè תְּשׁוּבָה, quæ vox, ut quidam volunt, significat rosam nigro colore, sed eleganti, & venusta specie, odoreque suauissimo, solumque reperitur hoc loco Cant. & Esai. 35. cum dicitur: *Et florebit quasi lilium*. Pro lilio verò habetur Hebraicè תְּשׁוּבָה, quod Hebræi dicunt esse florem candidum vulgo lilium, vocarique תְּשׁוּבָה, quod perpetuò habeat sex folia: alij volunt esse floris genus, quod inter spinas nascitur. Totum hunc locum Paraphrast. Chald. ita transtulit: *Ego simile sum lilio viridi ex paradiso voluptatis, & opera mea pulebra sunt sicut rosa, quæ est in campo paradiso voluptatis*. Ex his habemus in primis Christum esse liliu x paradiso voluptatis, quoniam in eo omnes deliciae, voluptatésque continentur, ut qui huiusmodi liliu decerpserit, eo ipso omnia voluptatum, deliciarumque genera colligat. Deinde esse florem qui inter spinas nascitur: quoniam Christus inter huius vitæ labores acerbissimos, quos pertulit, & inter ipsas passionis suæ difficultates, imò & inter spinas, ac sentes, quibus fuit coronatus, quasi flos extitit, eleganti specie, eximioque decore visendus. Quare merito his verbis sponsus suam sponsæ commendat pulchritudinem, ut eam ad se magis amandum alliciat

V u ij

inuitauerat quippe illa pauld ante sponsum ad cōsortium thalami commemorata lecti pulchritudine, quē floribus, rosisque inspersum dixerat: *Lectulus*, inquit, *noſter floridus*: cui contra sponſus reſpondet non eſſe opus, vt externam ſuorum pulchritudinem, & elegantiam deſideret, cum ipſemet lit ſlos omnium pulcherrimus, & qui vnus omnium ſlorum, ac liliorum inſtar ipſi ſponſa eſſe debet: *Ego*, inquit, *ſlos campi*, & *lilium conuallium*: Cui expoſitioni concinit alia quorundam tranſlatio, qui ita reddunt: *Ego ſlos ſarretaris*: ſolus enim iſte ſlos eſt, qui ſuo odore, & pulchritudine ſponſa, id eſt, Eccleſia appetitum, ac voluntatem implere, ſatiare que poteſt. D. Bernard. ſerm. 47. in Cantica, exiſtimat reſponſum ſponſi eō pertinere, vt ſponſam communeat, nihil illam habere pulchritudinis, quod non debeat acceptum ſponſo referre. *Ne*, inquit, *ſibi ſlores adſcriberes illos, quibus lectulus decoratus, & venuſtatu thalami videbatur, inſert ſponſus ſe eſſe ſlorem campi, nec de thalami prodire ſlores, ſed de campo ſuoque munere, & ſui participatione fieri, quod retinet, & quod redoles. Nequis ergo exprobrare illi poſſet, & dicere: Quid habes, quod non accepiſti? ſi autem reſpondiſti quid gloriaris, quaſi non acceperis? ipſe dilectiſſima ſua ſicut ambitioſus amator, ita informator benignus piē illi, dignanterque demonſtrat, cui nitorem, de quo gloriabatur, ac naſcuentiam lectuli debeat deputare. Ego ſlos campi, inquit, de me eſt, quod gloriaris. Hæc ille.*

II.

Flos Chriſtus non humana ſed cœleſtis virtute effloreſcit ex Virgine.

D. Bernard.

Beda.

Chriſtus propter vniuerſos natus.
Luc. 2. 30.
Zach. 13. 1.

D. Bern.
Chriſtus fortiter dimicantium primum.

Tertull.
Eorundem nem corona.

Dicitur autem huiusmodi ſlos, *ſlos campi*: primò, quoniam à Virgine nulla viri opera, ſed cœleſti tantum virtute originem habuit ad diſerimen ſloris, qui in horto aliquo, ac topiario progignitur: ſlos enim, qui in horto plantatur, ſolet humana industria coli, & irrigari: at ille qui in campo nascitur, cœleſti tantum virtute, pluuia, roreque effloreſcit. Quam rationem aſſert D. Bern. loco citato. *Hortus*, inquit, *vt floreat, hominum manu, & arte excolitur: campus verò ex ſemetiſſo producit ſlores abſque omni humana diligentia ad iutorio. Paraſite, tibi iam videri aduertere, quiſnam ille ſit campus nec ſulcatus vomere, nec deſoſſus ſarcula, nec manu hominis ſeminatus, venuſtatu tamen nihilominus nobili illo ſlore, ſuper quem conſtat quieuiſſe ſpiritum Domini? Secundò, vt interpretatur Beda, quoniam ſlos campi non paucis tantum, vt ſlos horti, ſed vniuerſis patet, ſuumque odorem, & pulchritudinem omnibus, qui accedere voluerint, impertitur: itaque omnes pro tanto illum poſſunt ſibi decerpere, odorarique. Sic namque Chriſtus propter vniuerſos venit in mundum: vnde Simeon ſuo illo cantico cecinit: *Quia viderunt oculi mei ſalutem tuam, quod paraſi ante faciem omnium populorum. Quæ etiam fuit cauſa, cur apud Zach. 13. ſcns non ſignatus, ſed patens appellatur. In die illa erit ſons patens domus David, & habitantibus Hieruſalem, in ablutionem peccatoris, & menſtruaſcie: vt in noſtris ſuper Zachariam comment. diſimus. Tertio appellat ſe ſlorem campi, quoniam cum in campo, & certamine oportet delibare, atque decerpere: ideo enim, vt adnotauit Bern. cum ſponſa ſponſum ad thalamum inuitaſſet illis verbis: *Lectulus noſter floridus*: ſponſus è contrario illam ad campum prouocauit. *Ille*, inquit, *monſtrante lectulum ille vocat ad campum: Ego*, inquit, *ſlos campi*, (quali dicat: *Qui diligit me, veniat in campum, non refugiat mecum, & pro me inire certamen. (Non putas quicquam perſuaſibile ſode ſponſa ad inuentum certamen, quam ſi ſeipſum certantiſſe aut exemplum proponat, aut primum: Ego ſlos campi. Vtrumque eſt mihi domine Ieſu, & ſpeculum patienti, & primum patienti. Itaque vult Bern. Chriſtum appellare ſe ſlorem campi, cum quia exemplo ſuo in campo eſt, hoc eſt, incertamine ad ſponſam, id eſt, Eccleſiam in certamen quoque incitandam: tum quia fortiter dimicantibus eſt tanquam primum in campo, ſlos ſcilicet pulcherrimus, quo is qui vicerit, quam primum ſit glorioſè coronandus. Nam quod Chriſto ceu flore coronetur, ſicut etiam milites, docet Tertull. in lib. de corona militis: *Quid tibi*, inquit, *cum ſi* *virtute? habes* *florem****

florem ex virga Jesse super quem tota Spiritus Domini gratia requieuit: florem incorruptum, immarcescibilem, sempiternum. Ex hoc nimirum flore illud certum contextum seu potius flos iste tertium illud est, quo nos Deus apud Esaiam c. 28. cupit exori coronatofque incedere. *In die, inquit, illa erit Dominus exercituum corona glorie, & fertum exultationis residuo populi sui: quem locum de ipso Messia intellexit Paraphrasis Chal. ita transferens: In tempore illo erit Messias Domini exercituum in coronam gladij, & in diadema laudis residuo populi sui.*

Esai 28. 5.

Paraphrasis

Porro flos iste primum natus in utero virgineo, quasi in caelesti quodam paradiso: inde enim, ut superius cum Esaiam docuimus, flos iste eximia puritate, & pulchritudine primum erupit, ut iure optimo incarnationem Verbi eleganti similitudine germinationem floris possimus appellare: ac tunc primum Natzaræus noster totus floridus, elegansque terris apparuit, suoque odore vniuersum compleuit, qui tam late, longèque fufus est, ut tres illos Orientales Reges eximio partibus ad se propius odorandum, adorandumque pertraxerit. Ad cuius sanæ floris odorem respexit Isaac Patriarcha, cum filium Iacob benedicens, dixit: *Ecco odor filij mei sicut odor agri pleni, cui benedixit Dominus.* Gen. 27. iis enim verbis Patriarcham ad Christum potissimum spectasse docet D. Bern. serm. 47. in Cant. *Ecco, inquit, odor filij mei sicut odor agri pleni: nondum speciem suam ille flos agri induerat, & iam dabat odorem suum, quando eum, ut hoc præ gaudio exclamaret, præsensit spiritu corpore marcescens, & senex Patriarcha, caligans visu, sed odoratus sagax.* Appellauit autem Isaac odorem huius floris, odorem agri pleni: quoniam sicut ager multis, ac variis vestitus floribus longè, latèque odorem fundit, ita flos iste Christus toto orbe odorem suum sparfit, & in Bethlehem ortus remotas Orientis oras odoris sui admirabili suauitate compleuit.

IIII.

Per incarnationem floridus apparuit Deus.

Gen. 27. 27. D. Bernard.

Christi suauissimus odor longe lateque fufus

Deinde verò postquam flos iste adoleuit, tunc verò multò maiorem odorem emisit, præcipuè cum laboribus, quos assidue patiebatur, quasi manibus premebatur. Sicut enim flores cum manu premuntur, & attritantur, magis redolent: ita Christus laboribus, quos perfererat, ipsaque potissimum passione Iudeorum manibus quasi flos compressus, contractusque, mirum est, quantum odoris emisit, usque adeo, ut vel ipsum iudicem propter maximarum virtutum odorem, quem in illo sentiebat, in admirationem adduxerit: sed præcipuè in Cruce spinis coronatus quasi flos inter spinas apparuit, eximio decore, odoreque visendus, ut merito Natzaræi, hoc est, floridi cognomentum in ipso titulo Crucis prætulit, quem admodum eleganter expendit D. Amb. lib. 2. de Spiritu sancto c. 5. *Exier, inquit, virga de radice Jesse, & flos de radice eius ascendet: Virga Maria, flos Mariæ, qui boni odorem fidei toto sparsurus orbe virginali ex utero genuit, sicut ipse dixit: Ego flos campi, & lilium conuallium. Flos odorem suum succisus reseruat, & contritus accummittit: ita & Dominus Iesus in illo patibulo Crucis nec contritus emarcuit, nec auulsus euauit, sed illa læce punctione succisus speciosior fusciorque coloris vernauit, mori ipse nescius, & mortuis æternæ vitæ munus exhalans.* Hæc ille. Quocirca in Cruce maxime Christus netzer, Natzaræusque extitit, cum inter spinas collocatus, imò & ab spinis punctus salutarem odorem mundo afflauit, & animam exhalans instar floris odore vitæ, ut aiebat Ambr. mortalibus exhalauit, ut Christum exhalasse animam nihil aliud fuerit, quam instar floris odore salutari exhalasse. Quadrat verò in Christum coronatum spinis illa alia quorundam expositio, quæ existimant vocem Hebræam *Habas cesh*, quam Vulgatus *florem* transtulit, significare *rosam*: cum enim rosa inter spinas, imò & spinis circumscripta nascatur, quidni Christum coronatum spinis rosam diximus partim candore, partim rubore suffusam, & ob eam vtriusque coloris

Christus crucis compressus instar floris magis redoluit.

D. Ambros.

Odorem salutari exhalauit.

*Eant. 5 10
Christus in
Cruce, rega-
lis flos.*

per missionem sanè pulcherrimam iuxta illud Cant. 5. *Dilectus meus candidus, & rubicundus, electus ex millibus.* Vere igitur Christus in cruce Nazareus, id est, floridus, in d' netzer, id est, flos dicitur, nec tantum flos, sed flos quidam Regius, eamque ob causam in Cruce titulo regalis dignitas cum Nazareæ appellatione coniuncta est, scriptumque: *Nazareus Rex:* ut in Cruce prodigium illud accidisse existimari possit, de quo ille apud Poëtam sciscitabatur: *Die quibus in terris nascantur nomina Regum inscripsi flores?* siquidem in Cruce Christus verè, ac verè flos illustrissimo Regis nomine ac titulo inscriptus apparuit.

V.

*Joan. 19. 41.
Resurrexit per
resurrectionem
Christus.*

Psal. 27. 7.

Tertiò, Quanquam in ipsa morte flos iste succissus quadam ex parte languere visus est: mox tamen tertia die resurgens quasi reflorescens elegantissimum sese omnium oculis obiecit. Equamque mysterio voluit in horto sepeliri, ut habes Ioan. 19. *Erat, inquit, in loco, ubi crucifixus est, hortus, & in horto monumentum novum, in quo nondum quisquam positus fuerat:* ut videlicet indicaret se per resurrectionem tanquam pulcherrimum florem ex horto illo proditum, Quo spectat illud Ps.

7

*D. Hieron.
D. August.*

Rom. 6. 9.

Cat. 1. 10.

*Tempus re-
surrectionis
Christi ver-
celestis.*

27. Et resurrexit caro mea, & ex voluntate mea consurrexit ei: eo namque in Psalmo ad litteram loquitur Christus suam à Patre resurrectionem, & vindictam de suis hostibus efflagitans, illisque verbis. *Resurrexit caro mea, & resurrectionem elegantissimè admodum explicavit. Caro Christi, inquit Hieronymus, in resurrectione resurrexit.* Eodè modo sensu interpretatur D. August. Dicitur autem Christus in resurrectione resurrexisset, quoniam qui antea mortalis erat, & passibilis, postea immortalis, & impassibilis resurrexit: & qui antea flos erat marcescibilis, hoc est, laboribus, mortisque obnoxius, per resurrectionem flos omnino immarcescibilis exiit, & illà immortalitatis veram, sempiternamque naturam quasi florè eternitatis perpetuo conserva vit iuxta illud Pauli ad Rom. 6. *Christus resurgens ex mortuis iam non moritur:*

mors illi ultra non dominabitur. De iisdemque suæ resurrectionis floribus loquitur Cat. 2. cum sic sponsam inuitat: *Surge, propera amica mea, columba mea, formosa mea, & veni:* iam enim hyems transiit, imber abiit, & recessit: flores apparuerunt in terra nostra, tempus putationis advenit: quibus verbis tempus ipsam veris distribuitur: quo tempore putantur arbores, eamque omnes efflorescunt: significaturque tempus resurrectionis Christi fuisse ver quoddam celeste, quo ipse cepit per resurrectionis suæ gloriã, & corporis immortalitatem efflorescere, & deinceps etiam homines deberent ad gloriã immortalitatis resurgere, & tanquam flores in Ecclesiæ campo pulcherrimi pullulare. Id quod in ipso die resurrectionis Christi accidisse ad initium horum

commentariorum docuimus ad illa verba capitis primi: Primogenitus mortuorum. Ita hunc locum Cant. intellexit D. Bern. serm. 8. super Cant. *Quæ eris, inquit, quando hoc fuit, quando putas, nisi cum resurrexit caro Christi in resurrectione? Hic primus, & maximus flos, qui apparuit in terra nostra: nam primus dormientium Christus: ipse, inquam, flos campi, & lilium convallium, ut putabatur filius Ioseph à Nazareth, quod interpretatur flos. Is ergo flos apparuit primus, sed non solus: nam & multa corpora sanctorum, qui dormierant, pariter resurrexerunt, qui veluti quidam lucidissimi flores simul apparuerunt in terra nostra. Hæc ille.*

*Apoc. 1. 5.
D. Bern.*

*Surrexerunt
multi cum
Christo*

VI.

*Virtutes om-
nes exemplo
Christi nobis
exingerunt
suaviores*

Quarto optimo iure subiunxit Etia super hunc florem septemplem spiritum requiuisse: *Et requiescit, inquit, super eum spiritus Domini, spiritus sapientia, & intellectus, spiritus consilij, & fortitudinis, spiritus scientia, & pietatis, & replebit eum spiritus timoris Domini.* Itaque super hunc florem suavissimum septem spiritus Domini, hoc est, vniuersas virtutes, quæ per septemplem spiritum significantur, requiuerunt, ut tanquam Diuina quædam, celestisque apes ex eo flore suauitatem, dulcedinemque haurirent. Scitum namque est vniuersas virtutes quo ipso faciliores, suauioresque nobis exiuisse, quod Christus earum in seipso

dedis

VIE
Apoc
12

Adit præclara documenta. Itaque humilitas, patientia, cætera que omnes virtutes, quæ antea insuaves, ac difficiles hominibus videbantur, exemplo Christi dulcissimæ, ac mellitissimæ effecta fuerunt, tantamque ex hoc flore suavitatem hauserunt, ut nihil iam suavius atque dulcius sit hominibus, quam in illis sese ad Christi exemplum, formamque componere. Nec multum abhorret ab hac sententia illud Psalm. 117. *Circumdederunt me sicut apes*, seu ut Cæcilius habet *ἐκκελευσθησαν με ὡς τὸ μέλι τῶν ἰσχυρῶν καὶ τῶν ἰσχυρῶν*, id est, *Circumdederunt me sicut apes favæ*: sicut enim virtutes omnes, ut modò diximus, Christum, ceu apes florem, circumdederunt, ut inde suavitatem, dulcedinemque conciperent: ita dicuntur persecutores Christi eundem tanquam apes favum circumdeditisse, hoc est, cum eum iniuriis proscindebant, cum tormentis excruciabant, favum illum nobis suavissimum construxisse, quem comedere, hoc est, imitari delectaremur. Sic enim eum locum interpretatur D. August. *Ipsum*, inquit, *Dominum rectè accipimus circumdatum à persecutoribus, sicut circumdant apes favum, mel quippe operantur in favo, Nescientes ergo persecutores Domini fecerunt enim nobis in passione dulciorem, ut gustemus, & videamus, quam suavis est Dominus*. Eodemque modo locum accepit Beda: *Circumdederunt me sicut apes*: Quia, inquit, *sicut apes magno studio, & diligentia favum artificiosè componunt: ita hostes mei quanto magis diligentiâ in me excrucians insumpserunt, tanto quasi artificiosè, id est, exemplabiliorè fecerunt. Potest quoque & in bonum sic accipi: Circumdederunt me quidam ex gentibus sicut apes, quia sicut apes valde confertim stipant favum, ut quod dulce est, inde colligant: ita ipsi multum me stipantes dulcedinem verbi Dei de me quasi de favo excusserunt. Tum sequitur: Et exarserunt sicut ignis in spinis, id est, tam vehemens dilectio accessit in eis, quanto ardens vis in igne isto est, qui ardet in spinis. Hactenus Beda.*

Quod verò de spinis adiungit, pulchrè potest ad spinas illas referri, quibus noster flos fuit circumseptus: ignis namque amoris, qui in his spinis accenditur, vehementissimus est: magnopere enim amor in Deum considerata Christi passione, & spinea eius corona exardescit, Sanè sponsa Christum in passione usque adeo dulcem, odoriferumque sentiebat, ut eius omnibus contumelijs, cruciatibusque in vnum collectis se mirificè recreari, oblectarique confessa fuerit illis verbis Cant. 1. *Fasciculus myrrhæ dilectus meus mihi, inter vbera mea commorabitur*: quo loco per fasciculum myrrhæ accipiendus est fasciculus ex myrrhæ floribus, ac folijs confectus, non tamen cuiusvis myrrhæ, sed eius, quæ in Syria provenit, cuius flores, ac folia suavissimi sunt odoris: & est sponsæ oratio in hanc intelligenda sententiam. Cætera quidem scemina solent sibi fasciculos ex floribus contexere, quos & naribus admoucant, & in sinu recondant: at ego te sponse omnibus floribus, rosisque præfero: itaque tu mihi es suavissimus florum fasciculus, quem ad cor exhilarandum in sinu meo geram perpetuò reconditum. Cur verò myrrhæ potius, quam alterius generis florum fasciculum nominaverit, illud est causæ, quòd cum sponsus ei in cæteris omnibus actionibus gratissimus esset, atque dulcissimus, in passione tamen ipsa quam hoc loco myrrham appellat, multò suavior, dulciòrque videbatur. Porro adverte, pro fasciculo haberi Hebraicè מַרְרָה, à radicè מַר, quæ significat angustiare, claudere, ligare: unde מַרְרָה, id est, fasciculus, aut sacculus, in quo pecunia, aut aliquid aliud ligatur, & reconditur, veluti Gen. 42. *Repererunt in ore saccorum ligatas pecunias*: & Aggæi. 1. *Misit eos in sacculum pertusum*. Quo fit, ut hoc etiam loco per fasciculum myrrhæ possimus sacculum intelligere myrrhæ folijs, floribusque refertum: solent autem huiusmodi sacculi floribus, & herbis alijs odoriferis referti ad pectus, stomachumque adhiberi confouendi, & exhilarandi causa. Illud itaque sponsa significat se usque

Psalm. 117. 122

Christus in tormentis suavis melis suavissimus. D. August.

Beda

VII.

Exardescit amor in Deum ex Christi passione.

Cant. 1. 13.

Myrrhæ folia in Syria suavissimi sunt odoris.

Christi passionibus quæ oblectantur sponsa. Gen. 42. 8. Agg. 1. 6.



adeo laboribus, & passionibus spoli oblectari solitam, ut eius refectum sacculum ad vera admoeret, cum eo que pectori adhibito obdormisceret ad fouendum, & exhilarandum cor tanquam floribus maximè salutaribus atque odoriferis. *Myrrha*, inquit Theodoretus, sponsi mortem, & quæ inde ad sponsam peruenit, indicat suauitatem. Subiicit autem, In medio uerborum meorum commorabitur, hoc est, in præcipua anima mea parte, nempe in corde, quod inter uera situm est. Obserua hic obiter in loco Esaiæ citato pro eo, quod nos habemus, *R. eplouis cum spiritu timoris Domini*, haberi Hebraicè, *Et olfacere*, seu spirare ipsum cum timore Iehouah: quibus uerbis significatur uel que adeo timorem Domini, cæterasque virtutes in Christo locum habuisse, ut nihil aliud, quàm virtutem, & sanctitatem spirare uideretur. Quæ metaphora non est aliena ab appellatione floris, florum enim quoque est odorem afflare, & spirare: quo fit, ut is sit sensus, huiusmodi florem loco odoris spiraturum, atque afflaturum esse timorem Domini, omnemque sanctitatem. Cum igitur tanti odoris sit iste flos, potissimum uerò cum in Passione, Crucèque spectatur: meritò sponsa ex eo sibi sacculum conficit, cum quo ad pectus adhibito continuò dormiat fouendi, & exhilarandi cordis causa.

Omniem sanctitatem afflabat Christum.

VIII.

Apostoli odor Christi 2. Ioan. 1. 1.

1. Cor. 2. 14.

D. Ambros.

Christus odor Patris.

Postremò huius floris odor mansit quoque in Apostolis, qui eundem etiam cæteris fidelibus communicarunt. Nec mirum, cum enim flos est magni odoris, si contractetur, gesseritque in manibus, solet in eo, qui gestauit, eadem odoris suauitas adhærescere. Et uerò, quòd Apostoli Christum ceu florem manibus tractauerint, scriptum reliquit Ioan. Apost. in 1. sua epist. Canon. cap. 1. *Quod fuit inquit, ab initio, quod audiimus, quod uidimus, quod perspeximus, & manus nostra contractauerunt de uerbo uitæ.* Quod uerò eius floris odor Apostolis adhæserit, quem deinceps fidelibus communicauerint, docet Paulus 2. ad Cor. cap. 2. illis uerbis: *Deo autem gratias, qui semper triumphat nos in Christo Iesu, & odorem uirtutis sue manifestat per nos in omni loco, quia Christi bonus odor sumus.* Quo loco nomine odoris uirtutis Dei intelligit Christum ipsum D. Ambr. seu quicumque est auctor cõmentariorum in Paulum, qui Ambrosio tribuuntur: *Odor*, inquit, notitiæ Dei in Christo, & per Christum est: odorem autem idcirco dixit, quia sicut quædam res cum non uideantur, per odorem tamen cognoscuntur, & intelligis in aliquo loco esse, quod non uides: ita & Deus, quia inuisibilis est, per Christum se uoluit intelligi, ut prædicatio Christi Deum Patrem insinuaret Creatorem, & Filiū eius unigenitum, cuius etiam reilegatione fungentes Apostoli odorem notitiæ Dei, & Christi per signa, & prodigia manifestarent: quorum prædicatio ideo in odore significata est, quia cum Deus non uideatur per eam, quæ inuisibiliter operatur, in Apostolis esse intelligitur. Iuxta quam expositionem habes Christum odorem fuisse Patris, Apostolos autem odore Christi, qui eum ipsum Christum tanquam florem, & eum maximè aromaticam contractauerint, tantum odorem inde conceperunt, ut non tam redolens Christum, quàm odores Christi appellari potuerint: *Christi*, inquit, *odor sumus.*

Vndecimum testimonium ex illis uerbis Esaiæ 66.
Emitte Agnum, Domine, Dominatorem terræ, de petra deserti
ad montem filia Sion.

SECTIO XXXIII.

I. Hebræorum figmentum.

Explorenda est primùm quædam Hebræorum sententiæ, contententium haberi hoc loco sermonem ad litteram de centum millibus agnorum, centumque millibus